

ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

*Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної
конференції*

**Кривий Ріг
«Видавничий дім»
2007**

урок-дослідження». 3- Мотивація діяльності студентів. 4- ділова гра: з групи студентів обирається «вчитель», який проводить «урок-дослідження» з «учнями» у відповідності із завданнями та структурою даного уроку. «Учні» діляться на групи: «Хіміки - аналітики», «Лікарі санепідстанції», «Екологи». Приклад групового науково-дослідного завдання для групи «Екологи»: Користуючись інформаційними матеріалами «Підприємства-забруднювачі середовища існування людини та їх розташування в межах міста Кривий Ріг», «Динаміка шкідливих викидів в атмосферу міста». «Порівняння рівня захворюваності населення міста в районах з різним ступенем забруднення», позначити на контурній карті м. Кривого Рогу підприємства-забруднювачі, змоделювати динаміку шкідливих викидів в атмосферу (графік) та порівняти рівень захворюваності населення в Дзержинському (забрудненому) та (в більш чистому) Жовтневому районах міста (гістограма). В середині групи «Екологи» відбувається диференціація учнів щодо виконання завдань дослідження. Обговорення результатів дослідження груп відбувається під керівництвом «вчителя». Потім студенти аналізують діяльність «вчителя» і «учнів».

Таким чином, при підготовці до проведенні лабораторного заняття студенти засвоюють навички складання навчально-дослідних завдань для учнів, моделювання практичного заняття, а під час заняття реалізують ці вміння у процесі організації та керівництва самостійною роботою учнів. Планування елементів НДРС сприяє професійній підготовці студентів, формуванню їх творчої особистості.

ПРИРОДООХОРОННА РОБОТА УЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ ПІД ЧАС БІОЛОГІЧНИХ ЕКСКУРСІЙ

*Заруднева М. Т., Фофанова О. Г.,
Криворізький державний педагогічний університет*

Шкільна екскурсія відома як форма навчально-виховного процесу ще з ХІХ століття. Вона знаходиться під постійним контролем учителів-біологів, методистів всіх рівнів. Вона проводиться в умовах природного ландшафту, мета якої – спостереження і вивчення учнями різноманітних об'єктів та явищ природи.

Екскурсії ходять до системи уроків, де читається біологія кожного року від 6 до 11 класу. Як правило, це екскурсії підсумкові, які треба проводити після вивчення теоретичного матеріалу. Вони проводяться восени, взимку, по весні та влітку [1, 2, 3].

Під час екскурсій учитель має прекрасну можливість для формування екологічного виховання учнів. В основі якого є дбайливе і відповідальне ставлення до природи. Екологічне виховання багато аспектне. Одним із

провідних понять у системі знань про природу і суспільство є охорона природи.

Проблему охорони природи слід розглядати поступово, на гуманістичних засадах, оскільки головне завдання в молодших класах – викликати інтерес до природних об'єктів, виховати повагу до всього живого.

Другий (6-7 класи) і третій (8-9 класи) етапи передбачають накопичення знань про природні об'єкти, закономірності розвитку та функціонування біологічних систем, аналіз і прогнозування нескладних екологічних ситуацій, закріплення нормативних правил поведінки в навколишньому середовищі. Поглиблюються і розширюються знання про явища і закони природи, розкриваються причини екологічної кризи та обговорюються шляхи збереження природних комплексів.

Четвертий етап (10-12 класи) – завершується узагальнення здобутих екологічних знань, здійснюється моделювання простих кризових ситуацій. Необхідно знайомити учнів з внеском нашої країни в міжнародне співробітництво по охороні навколишнього середовища, боротьбі з захворюванням людей [1, 2, 3].

Перед екскурсією в природу учитель проводить вступну бесіду з учнями, де він повідомляє дату, час, місце, мету, завдання, маршрут та екологічні правила поведінки учнів.

Екологічні правила:

а) забороняється запалювати вогнища – у суху погоду, за сильного вітру, серед хвойних молодняків, на сухій траві, під кронами дерев, на ділянках захищених сухим гіллям;

б) не слід залишати вогнища без догляду навіть на короткий час, а також, вирушаючи в дорогу, залишати їх не загашеними;

в) не ламати гілки чагарників і дерев, не пошкоджувати їх ножами та предметами, що ріжуть (склом, дротом та іншими);

г) перебуваючи в лісі, в полі, в лузі не здимати галас, не вмикати на повну гучність магнітофони, тому що потривожені випадковим шумом тварини залишають свої місця існування; в особливо тяжкому стані знаходиться молодняк – не встигаючи за дорослими, тварини губляться і часто гинуть;

д) не можна пошкоджувати нори тварин, гнізда птахів, мурашники; не можна чіпати пташині яйця та виймати пташенят з гнізда – це може призвести до їхньої загибелі;

е) забороняється самовільний відлов птахів і диких тварин – дикі тварини не можуть жити в неволі;

ж) не можна рвати дикоростучі лікарські рослини для гербаріїв і складання букетів;

з) не можна відловлювати комах для колекцій особливо тих, що входять до Червоної книги України.

Література:

1. Верзілін М. М, Корсунська В. М. Загальна методика викладання біології. – К.: Вища школа, 1980.
2. Загальна методика навчання біології / За ред. У. В. Мороза. Навч. пос. – К.: Либідь, 2006.
3. Райков Б. Е., Римський-Корсаков М. Н. Зоологические экскурсии. – Л.: Учпедгиз, 1956.

РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ СТЕЖИНИ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВ

Стецьук Р. Д., Баб'як Л. П.,

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Науково-технічний прогрес зумовив появу великої кількості шкідливих речовин, побутових і виробничих відходів, що суттєво забруднюють і руйнують навколишнє середовище, викликають незворотні зміни в біосфері Землі. Спеціалісти стверджують, що в останні десятиліття планета Земля «працює на межі» своїх біологічних можливостей щодо підтримки життєдіяльності людства.

Культура ставлення людини до природи, яка склалася історично, заходить у гостру суперечність з дедалі зростаючою роллю техно- й антропогенних чинників у навколишньому середовищі. Суспільство в цілому і кожний громадянин окремо повинні захистити самих себе і середовище проживання від власного впливу на нього.

Щоб відносини людини з навколишнім середовищем відповідали сучасному етапу розвитку людства, необхідна велика робота у галузі екологічної освіти всього населення планети.

Забруднення навколишнього середовища, високий рівень захворюваності та смертності – це значною мірою результат низької екологічної культури людей. Якщо з раннього дитинства люди пізнаватимуть закони природи, відчуватимуть частку свого впливу на природу, частку своєї відповідальності за неї, ставши дорослими громадянами, вони будуть свідомо охороняти навколишнє середовище [1].

Формування морально-етичного ставлення школярів до природи можна здійснювати такими шляхами: 1) систематичне накопичення практичного досвіду взаємодії з природою, що виявляється у формуванні умінь і навичок екологічного спрямування на основі знань про природу як цілісність і людину, як гарант її збереження; 2) застосування здобутих екологічно орієнтованих знань, умінь і навичок у різних формах практичної діяльності учнів у навколишньому середовищі [2].